

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีการศึกษา 2566
 รหัสวิชา/ชื่อวิชา สท314 นิเวศวิทยาและสุขภาวะชุมชน
 (Ecology and Community Health) (3 หน่วยกิต)
 หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
 (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr.	อาจารย์ผู้บรรยาย	โทรศัพท์	e-mail	สถานที่ติดต่อ/ ห้องพัก
450001	ผศ.ธัญญาภรณ์ จันทรวะ	089-115-8524	thanyachantu@gmail.com	612 ศูนย์รังสิต

หมายเหตุ : กรณีวิชาหลายกลุ่ม รายชื่อแรกคือผู้ประสานรายวิชา

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันอังคาร เวลา 13:30 – 16:30 น. ห้องเรียน SC3-M18 หรือ การบรรยายแบบออนไลน์ด้วยระบบ MsTeams

วันสอบ

สอบปลายภาค วันจันทร์ที่ 13 พฤษภาคม 2566 เวลา 9:00 – 12:00 น.

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

- 1) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการระบบสุขภาพชุมชนและนิเวศวิทยาสังคมที่มีพัฒนาการภายใต้ความเปลี่ยนแปลง ปัญหา และความหลากหลายของสังคมไทย
- 2) เพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์สุขภาพในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้บริบทสังคมไทยโดยเชื่อมโยงมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนได้อย่างบูรณาการด้วยการปฏิบัติงานภาคสนามและการศึกษาภาคทฤษฎี
- 3) เพื่อให้ นักศึกษาเข้าใจและสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงบทบาทงานสังคมสงเคราะห์สุขภาพต่อการพัฒนางานสุขภาพในระดับปฐมภูมิ

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิดและการประยุกต์ใช้แนวคิดนิเวศวิทยา (Ecology) และแนวคิดปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of health) รวมถึง การเข้าใจเรื่องการประเมินผลกระทบสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) และการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน (Community Health Impact Assessment-CHAI) บนพื้นฐานของความเข้าใจในมิติทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์รวม เพื่อความเป็นธรรมทางสุขภาพ บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในการทำงานสุขภาพเชิงรุกเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ (มีการศึกษาดูงาน)

ภาษาอังกฤษ

Concept and application of ecology and social determinants of health, including understanding in Health Impact Assessment-HIA and Community Health Impact Assessment (CHAI) based on well-understanding on psychosocial aspects, community culture, and changing which is related to or influences holistic health and health justice; roles of health social workers in proactive approach toward primary health care services (Field Study Required)

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

- ความรับผิดชอบหลัก ○ ความรับผิดชอบรอง

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้			3. ทักษะทาง ปัญญา			4. ทักษะ ความสัมพันธ์			5. ทักษะการ วิเคราะห์			6. ทักษะการปฏิบัติทาง วิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
○	○	●	○	○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	●	○

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

การจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2/2566 เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบ ตามประกาศของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอน ที่อาจจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนออนไลน์หรือแบบผสมผสานในบางสถานการณ์ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จึงกำหนดกติกาขึ้น ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

เป็นไปตามที่อาจารย์และนักศึกษาตกลงกันตามระเบียบการจัดการเรียนการสอน

กรณีฉุกเฉิน ต้องปรับเป็นการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ หรือ แบบ Hybrid

- 1). นักศึกษาทุกคนต้องออนไลน์ผ่านระบบ (Microsoft Teams) MST หรือระบบออนไลน์อื่น ๆ ตามที่ได้ตกลงร่วมกัน ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา ตามวัน และเวลาของการจัดการเรียนการสอน
- 2). นักศึกษาทุกคนต้องใช้ชื่อและนามสกุลจริงในระหว่างการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ MST หรือระบบออนไลน์อื่น ๆ ตามที่ได้ตกลงร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา
- 3). หากอาจารย์ผู้สอนขอตรวจนับจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนออนไลน์ และตอบคำถามการเรียนขอให้นักศึกษาเปิดกล้องด้วยทุกครั้ง มิเช่นนั้นจะถือว่านักศึกษาไม่ได้เข้าเรียนในคาบนั้น ๆ
- 4). หากนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับระบบออนไลน์เนื่องด้วยสาเหตุใด ๆ ก็ตามจะต้องแจ้งแก่อาจารย์ผู้สอน หรือทางเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทางอีเมลล์ หรือทางโทรศัพท์ หรือทางช่องทางการติดต่ออื่น ๆ ตามที่ได้ตกลงร่วมกัน ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา โดยเร็วที่สุด มิเช่นนั้นจะถือว่านักศึกษาไม่ได้เข้าเรียนในคาบนั้น ๆ
- 5). การรับมอบหมายงานและการส่งงาน นักศึกษาจะต้องส่งผ่านระบบ MST ตามกำหนดระยะเวลาทุกครั้ง หากนักศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องส่งงานล่าช้าเนื่องด้วยสาเหตุจากข้อผิดพลาดของระบบออนไลน์ ขอให้นักศึกษาแจ้งแก่อาจารย์ผู้สอนทางอีเมลล์ หรือทางโทรศัพท์หรือทางช่องทางการติดต่ออื่น ๆ ตามที่ได้ตกลงร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา โดยเร็วที่สุด มิเช่นนั้นจะถือว่านักศึกษาไม่ได้ส่งงานชิ้นนั้น หรือส่งงานล่าช้า
- 6). การอัดเสียง คลิป หรือการจับภาพหน้าจอ (แคปภาพ) ระหว่างการจัดการเรียนการสอน ต้องขออนุญาตผู้สอนและแจ้งเพื่อนร่วมชั้นเรียนให้ทราบและได้รับการยินยอมก่อนทุกครั้ง
- 7). นักศึกษาต้องเข้าเรียนอย่างน้อย 70% (12 ครั้ง) มิเช่นนั้น นักศึกษาจะไม่มีสิทธิ์สอบในรายวิชา

การวัดผล

1. คะแนนเก็บ	40	คะแนน
a. แบบฝึกหัดที่ 1	15	คะแนน
b. แบบฝึกหัดที่ 2	15	คะแนน
c. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10	คะแนน
2. รายงาน	20	คะแนน
a. รายงานวิเคราะห์ระบบสุขภาพชุมชน / วัฒนธรรมทางสุขภาพในชุมชน		
3. สอบปลายภาค	40	คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
1 9 ม.ค. 2567	- ชี้แจง แนวสั้งเขปลั้กษณะวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการเรียนการสอน การวัดผล ข้อตกลงร่วมกันในการ เรียน - เพื่อทำความเข้าใจขอบเขต เนื้อหาวิชาและความเชื่อมโยงกับ ความรู้สั้งคมส่งเคราะห์การแพทย์/ สุขภาพกั้ระบบสุขภาพชุมชน	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน	1. นักศึ้กษาและผู้สอนมีความ เข้าใจร่วมกันต่อแนวทางการสอน กฎระเบียบ และวิธีการสอน 2. นักศึ้กษามีความรู้ความเข้าใจ ตามหัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน	อ.ฉั้ญญาภรณ์
2 16 ม.ค. 2567	ความเข้าใจทางวัฒนธรรม สุขภาพ/ปรากฏการณ์ทางสุขภาพ	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - ยกตัวอย่าง มอบแบบฝึ้กหัด 1 (เดี่ยว)	นักศึ้กษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสั้งคมส่งเคราะห์ สุขภาพ และส่วสั้ติการสั้งคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ฉั้ญญาภรณ์
3 23 ม.ค.2567	ประวัติพัฒนาการในงาน สาธารณสุข/ งานสาธารณสุขมูล ฐาน	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - การยกตัวอย่าง (จากบทเรียนและสั้ื่อ ประกอบการสอน)	นักศึ้กษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสั้งคมส่งเคราะห์ สุขภาพ และส่วสั้ติการสั้งคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ฉั้ญญาภรณ์
4 30 ม.ค. 2567	ความรู้เบื้องต้นระบบสุขภาพ/ ระบบสุขภาพองค์รวม(การแพทย์/ สาธารณสุข/สุขภาพะ	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - การยกตัวอย่าง (จากบทเรียนและสั้ื่อ ประกอบการสอน) มอบแบบฝึ้กหัด 2 (กลุ่ม)	นักศึ้กษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสั้งคมส่งเคราะห์ สุขภาพ และส่วสั้ติการสั้งคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ฉั้ญญาภรณ์
5 6 ก.พ. 2567	- ทั้ศนะการดูแลสุขภาพด้วย ตนเอง (Self Care System) - ความเข้าใจต่อ “ร่าง” ในทาง สั้งคมสุขภาพ (Body concept)	- แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน (จากบทเรียนและสั้ื่อ ประกอบการสอน)	นักศึ้กษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสั้งคมส่งเคราะห์ สุขภาพ และส่วสั้ติการสั้งคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ฉั้ญญาภรณ์

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
<u>6</u> 13 ก.พ.2567	นักศึกษานำเสนอการค้นคว้าและ รวบรวมข่าว/ปรากฏการณ์ความ เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทาง สุขภาพ	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน <u>ส่งแบบฝึกหัด 1</u>	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสังคมสงเคราะห์ สุขภาพ และสวัสดิการสังคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ธัญญาภรณ์
<u>7</u> 20 ก.พ.2567	นักศึกษานำเสนอการค้นคว้าและ รวบรวมข่าว/ปรากฏการณ์ความ เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทาง สุขภาพ	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน <u>ส่งแบบฝึกหัด 1</u> <u>(ต่อ)</u>	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสังคมสงเคราะห์ สุขภาพ และสวัสดิการสังคมได้ใน ทุกมิติ	
<u>8</u> 27 ก.พ.2567	สัปดาห์สอบกลางภาค 25, 27-29 ก.พ. – 4 มี.ค.			
<u>9</u> 5 มี.ค.2567	มิติสังคม “นิเวศวิทยา” และ ความสัมพันธ์กับสุขภาพ	- แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน (จากบทเรียนและสื่อ ประกอบการสอน) มอบ Assignment3	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ทางสังคมสงเคราะห์ สุขภาพ และสวัสดิการสังคมได้ใน ทุกมิติ	อ.ธัญญาภรณ์
<u>10</u> 12 มี.ค.2567	การทำงานชุมชนกับปรากฏการณ์ ทางสุขภาพ	- แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน (จากบทเรียนและสื่อ ประกอบการสอน)	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน และสามารถนำเนื้อหาที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ทางสังคม สงเคราะห์สุขภาพ และสวัสดิการ สังคมได้ในทุกมิติ	อ.ธัญญาภรณ์
<u>11</u> 19 มี.ค.2567	นักศึกษาสะท้อนประเด็นเรื่อง ระบบบริการสุขภาพชุมชน การแพทย์ปฐมภูมิ จากบทความ ที่ได้รับมอบหมาย	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - ยกตัวอย่าง (จากบทเรียนและสื่อ ประกอบการสอน) <u>ส่งแบบฝึกหัด 2</u>	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน และสามารถนำเนื้อหาที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ทางสังคม สงเคราะห์สุขภาพ และสวัสดิการ สังคมได้ในทุกมิติ	อ.ธัญญาภรณ์

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
12 26 มี.ค.2567	นโยบายระบบสุขภาพชุมชนและ การแพทย์ปฐมภูมิ	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - ยกตัวอย่าง	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน และสามารถนำเนื้อหาที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ทางสังคม สงเคราะห์สุขภาพ และสวัสดิการ สังคมได้ในทุกมิติ	วิทยากร ภายนอก
13 2 เม.ย.2567	บทบาทการทำงานนักสังคม สงเคราะห์สุขภาพชุมชน	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - ยกตัวอย่าง	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน และสามารถนำเนื้อหาที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ทางสังคม สงเคราะห์สุขภาพ และสวัสดิการ สังคมได้ในทุกมิติ	อ.ธัญญาภรณ์
14 9 เม.ย. 2567	ศึกษากรณีระบบสุขภาพชุมชนใน พื้นที่	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน - ยกตัวอย่าง (จากบทเรียนและสื่อ ประกอบการสอน)	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจตาม หัวข้อของการจัดการเรียนการ สอน และสามารถนำเนื้อหาที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ทางสังคม สงเคราะห์สุขภาพ และสวัสดิการ สังคมได้ในทุกมิติ	วิทยากร ภายนอก
16 เม.ย.2566	หยุดสงกรานต์ 11-17 เมษายน			
15 23 เม.ย. 2567	นำเสนอร่างรายงานการศึกษา สุขภาพชุมชน (กลุ่ม)	- แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน ส่ง Ass3	1. นักศึกษาสามารถเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและ สารสนเทศเพื่อใช้ในการทำความเข้าใจ เชิงองค์ความรู้ในรายวิชาและ สามารถนำเสนอและสื่อสารผล ศึกษา 2. นักศึกษาสะท้อนสามารถให้เห็น ถึงมีทักษะในการสร้างและพัฒนา สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น มีภาวะ ผู้นำและผู้ตามในแต่ละสถานการณ์ อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ ต่อบุคคลและงานที่ได้รับ มอบหมาย	อ.ธัญญาภรณ์
16 30 เม.ย.2567	นำเสนอร่างรายงานการศึกษา สุขภาพชุมชน (กลุ่ม) สรุปและทบทวน	- บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน	- นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการระบบสุขภาพชุมชนที่ มีพัฒนาการภายใต้ความ	อ.ธัญญาภรณ์

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
		- ยกตัวอย่าง (จากบทเรียนและสื่อ ประกอบการสอน)	เปลี่ยนแปลง ปัญหา และความ หลากหลายของสังคมไทย - นักศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ สุขภาพในชุมชนในรูปแบบต่างๆ ภายใต้บริบทสังคมไทยโดย เชื่อมโยงมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่มีผลต่อการ ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน ได้อย่างบูรณาการด้วยการ ปฏิบัติงานภาคสนามและ การศึกษาภาคทฤษฎี - นักศึกษาเข้าใจและสามารถ วิเคราะห์เชื่อมโยงบทบาทงาน สังคมสงเคราะห์สุขภาพต่อการ พัฒนางานสุขภาพในระดับปฐมภูมิ	

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยการอิงกลุ่มเป็นสำคัญ โดยจะมีช่วงคะแนนของการประเมิน

8 ระดับตั้งแต่ 0.00 – 4.00 ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละช่วงคะแนนดังนี้

4.00	คิดเป็นเกรด	A
3.50	คิดเป็นเกรด	B+
3.00	คิดเป็นเกรด	B
2.50	คิดเป็นเกรด	C+
2.00	คิดเป็นเกรด	C
1.50	คิดเป็นเกรด	D+
1.00	คิดเป็นเกรด	D
0.00	คิดเป็นเกรด	F

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบ ตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

กฤตยา อาชวนิจกุล และ กุลภา วจนสาระ. (2551). บทสำรวจวาทกรรมเรื่องสุขภาวะและการเมืองเรื่องสมัชชาสุขภาพ. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

เก่งกิจ เจริญลาภ(บก.). (2564). Anthropocene: บทวิพากษ์มนุษย์และวิกฤตสิ่งแวดล้อมในยุคสมัยแห่งทุน. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. (2550). วัฒนธรรมสุขภาพกับการเหยียวยาว: แนวคิดทางสังคมและมานุษยวิทยาการแพทย์. นนทบุรี: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.).

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และชาติชาย มุกสง, บรรณาธิการร่วม. (2545). พรหมแดนความรู้ประวัติศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุขไทย. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

จอห์น เกรย์. (2563). อำลามนุษยนิยม: ข้อคิดเกี่ยวกับมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

เดวิด คินส์ลีย์. (2551). นิเวศวิทยากับศาสนา จิตวิญญาณเชิงนิเวศในมุมมองต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2550). เชื้อโรค ร่างกาย และรัฐเวชกรรม ประวัติศาสตร์การแพทย์สมัยใหม่ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. (2550). การพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน สุขภาวะชุมชนเป็นรากฐานของสุขภาวะทั้งหมด (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน.

ปรีดา เถลิเมเฝ้า กอนันตกุล (บก.). (2541). เผยร่าง – พรางกาย: ทดลองมองร่างกายในศาสนา ปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ และอนุพงศ์ สุจริยากุล. (2543). นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

นวนน้อย ตรีรัตน์ และแบงค์ งามอรุณโชติ. (2555). การเมืองและตุลาอำนาจในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

พินิจ ฟ้าอำนาจผล พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข ลือชา วรรัตน์ และปรีดา แต่อารักษ์, กองบรรณาธิการ. (2543). การกระจายอำนาจด้านสุขภาพ: ทางเลือกและการวิเคราะห์. เอกสารวิชาการชุด การกระจายอำนาจด้านสุขภาพ ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ: โกมลคีมีทอง.

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล. (2555). ตำรามานุษยวิทยาสุขภาพและระบบสุขภาพ. นครปฐม: ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิมพ์วัลย์ ปรีดาสวัสดิ์ เพ็ญศรี กวีวงศ์ประเสริฐ และอรัญญา ปุณณัน. (2530). การดูแลสุขภาพตนเอง ทัศนะทางสังคมวัฒนธรรม. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ. (2544). การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางาน
สาธารณสุข. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ยุวดี จอมพิทักษ์. (2545). การแพทย์ การสาธารณสุขเมืองไทย วิวัฒนาการความเป็นมาจากอดีต. กรุงเทพมหานคร:
โอเดียนสโตร์.

ลีอันดา ลินน์ โฮปต์. (2564). หยั่งราก: ชีวิตบนทางแพร่งวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และจิตวิญญาณ (Rooted).
กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, นพ.อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล, นวลอนันต์ ตันติเกตุ และคณะ. (2541). นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ.
นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ มิ่งขวัญ สุพรรณพงศ์ นิชากร ศิริกนกวิไล และวิไลลักษณ์ วิสาสะ. (2542). ปัจจุบัน และอนาคต
คลินิกเอกชนไทย. นนทบุรี: โครงการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.

สาธารณสุขชุมชน ประวัติศาสตร์และความทรงจำ. (2552). นนทบุรี: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.

อรัญญา ศิริผล.(2564).มานุษยวิทยานิเวศ: พัฒนาการ แนวคิดแลข้อถกเถียง. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานบริหารงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อำพล จินดาวัฒน์. (2547). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริม
สุขภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สร้างสื่อ.

สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, บรรณาธิการ. (2553). การสาธารณสุขไทย 2551 - 2553. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.moph.go.th/ops/thp/thp/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 พฤษภาคม 2556).

Arthur Kleinman.(1978). Concept and a Model for the comparison of medical systems as cultural
systems. SOCIAL SCIENCE & MEDICINE, Vol 13, pp 85-93.

Matthew L. Henk, editor. (1989). Social Work in Primary care. California: Sage Publication.

Ministry of Public Health. (2009). Health Policy in Thailand 2009. [online]. Available:
<http://bps.ops.moph.go.th/Health%20Policy%202009.pdf>. (Assess date: 20 May 2013).

10.2 เอกสารอื่นๆ Other materials

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2555). สมัชชาสุขภาพ: ปรัชญา แนวคิดและจิตวิญญาณ. นนทบุรี: สำนักงาน
คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2548). ขับเคลื่อนวาระสุขภาพไทย: ประชาสังคมกับการปฏิรูประบบสุขภาพ (พิมพ์ครั้งที่
2). กรุงเทพฯ: สร้างสื่อ.

มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2556). สุขภาพคนไทย 2556 : ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจเพิ่มพลังพลเมือง. เอกสารวิชาการ หมายเลข 404. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (1 ธันวาคม 2553). ปมเงื่อนตายคล้ายปมคิด: สรุประเด็นข้อค้นพบจากงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบาย เรื่อง การกระจายอำนาจด้านสุขภาพ. เอกสารประกอบการจัดเวทีวิชาการ สู่ความเป็นธรรมด้านสุขภาพ ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

เสาวคนธ์ รัตนาจิตราศิลป์. (2544). ระบบหลักประกันสุขภาพ: ประสบการณ์จาก 10 ประเทศ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สุรจิต สุนทรธรรม และคณะ, บรรณาธิการ. (2555). ระบบหลักประกันสุขภาพไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

เอกสารอื่นๆ ที่ผู้บรรยายกำหนด